

ДО 70-РІЧЧЯ ІРИНИ ФЕДОРІВНИ КОВАЛЬОВОЇ

Цього року відомому вітчизняному археологу, дослідниці давньої історії Степової України, професору Ірині Федорівні Ковальовій виповнилося 70 років.

І. Ф. Ковальова народилася 29 жовтня 1930 р. у м. Дніпропетровську в сім'ї службовця. Після закінчення школи вона вступає до історичного факультету Дніпропетровського університету. Під час навчання інтерес до археології проявився у написанні курсових і дипломної робіт.

Після декількох років праці учителем історії в одній із сільських шкіл Дніпропетровської обл., куди Ірина Федорівна поїхала за призначенням по закінченні університету, вона починає працювати на посаді наукового співробітника Дніпропетровського історичного музею. Саме тут остаточно визначилися її наукові інтереси, чому значною мірою сприяло проведення за власною ініціативою обстежень берегів славнозвісних у запорозькі часи річок Орелі та Самари. Під час цих літніх вакацій вдалося знайти досить велику кількість пам'яток, що репрезентують різні періоди стародавньої історії Лівобережної України. Частково деякі з них вже досліджувалися у різні роки, більшість, на жаль, зруйнована під час будівництва каналу «Дніпро — Донбас».

З 1962 р. і понині доля ювілярки пов'язана з Дніпропетровським національним університетом.

Працюючи на історичному факультеті, І. Ф. Ковальова викладає цикл лекцій і спец-

курсів з проблем археології України, стародавньої історії та етнології. За її ініціативою у 1972 р. була створена постійнодіюча новобудована археологічна експедиція, на базі якої відкрито лабораторію археології Придніпров'я, де зосереджені усі матеріали археологічних досліджень курганів та поселень у межах Дніпропетровської обл.

За ці роки І. Ф. Ковальовою багато зроблено у суто науковому плані. На підставі аналізу курганних поховань виділено постмаріупільську культуру пізнього енеоліту; житовилівський тип пам'яток, що віддзеркалює складні етнічні процеси у Переддніпров'ї. Ще у середині 70-х років Іриною Федорівною була висунута гіпотеза стосовно походження ранньозрубної культури України та ролі у цьому процесі культури багатопружкової кераміки. На жаль, знадобилося досить багато часу, щоб ця точка зору була визнана в науці. Цікаві висновки були зроблені також відносно соціальної та духовної культури давнього населення Лівобережної України. Головні тези наукових розробок ювілярки знайшли відбиток у її докторській дисертації «История населения пограничья Лесостепи и Степи Левобережного Поднепровья в позднем энеолите — бронзовом веке», яка була захищена в ІА АН України у 1987 р., та низці видань, що охоплюють коло проблем конкретних археологічних культур, населення яких мешкало в енеоліті — бронзовому віці у Переддніпров'ї.

Багато уваги приділяє Ірина Федорівна вихованню молодих науковців, про що свідчить постійно зростаюче коло аспірантів та здобувачів. Завдяки її сумлінній праці, цілеспрямованості ми можемо говорити про існування дніпропетровської археологічної школи, польові та наукові доробки якої добре відомі фахівцям за межами України.

Від 1976 р. за редакцією І. Ф. Ковальової видається міжвузівський збірник наукових праць з археології Придніпров'я, широко відомий серед фахівців країн СНД і за кордоном. І. Ф. Ковальова — постійний член Координаційної Ради ІА НАН України з питань археологічних досліджень. У 1992 р. нею одержана III премія Міністерства освіти за навчально-методичну роботу, а у 1998 р. у зв'язку з 80-річчям Дніпропетровського університету її було нагороджено орденом Святої Ольги.

Вітаючи Ірину Федорівну з ювілеєм, її учні, колеги та друзі бажають здоров'я, подальших творчих досягнень і відкриттів.

Одержано 30.10.2000